

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ไปกราบสังเวชนียสถานทั้งสี่
ที่อินเดีย [๒] ราชคฤห์-
นาลันทา-เวสาลี-ปัฏนะ

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ไปกราบสังเวชนียสถานทั้งสี่ที่อินเดีย [๒] ราชคฤห์-นาลันทา-เวสาลี-ปฏณะ

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

ในวันที่สองและสามของการเดินทาง คณะของเราได้ออกเดินทางจากพุทธคยา เพื่อเป้าหมายต่อไป คือเมืองกุสินารา(แต่จะแวะพักที่ปฏณะก่อน) อันเป็นสถานที่ประสูติของพระพุทธองค์ โดยได้แวะนมัสการสถานที่สำคัญๆ ต่างๆ ในสมัยพุทธกาล เช่น

การเดินทางขึ้นเขาคิชกูฏ เพื่อกราบนมัสการพระมุลคันธกุฎี ซึ่งเคยเป็นที่ประทับของ พระพุทธองค์บนยอดเขา ระหว่างทางมีขอตานั่งเรียงรายเป็นระยะๆ ให้ทุกท่านได้ เจริญทานกุศล และพิจารณาธรรมตลอดทาง

ถ้ำสุกรขาตา มีลักษณะเหมือนคางหมู เป็นสถานที่ที่พระพุทธองค์ทรงแสดง ธรรมโปรดทีฆนขปริพาชก ผู้เป็นหลานของท่านพระสารีบุตร ขณะที่ท่านพระสารีบุตร ถวายงานพัสดุอยู่ ท่านได้ฟังธรรมและสำเร็จเป็นพระอรหันต์ในขณะนั้นเอง คือ วันมาฆะ ปุณณมี วันเพ็ญเดือน ๓ หลังจากอุปสมบทได้เพียง ๑๕ วัน ส่วนทีฆนขปริพาชก ได้ บรรลุโสดาปัตติผล

ก่อนที่จะถึงพระมุลคันธกุฎีเพียงไม่กี่ก้าว คือ กุฏิของท่านพระอานนท์ พระมุลคันธกุฎีตั้งอยู่บนยอดเขา อากาศเย็นสบายและไม่สูงนัก พอที่พระพุทธองค์จะเสด็จพระ

ดำเนินขึ้นสบายๆ พระเจ้าพิมพิสารโปรดให้สร้างทางเป็นขั้นบันได เพื่อทรงพุทธดำเนินได้โดยสะดวก และพระองค์เองก็เสด็จขึ้นไปเฝ้า เพื่อฟังพระธรรมจากพระพุทธองค์บ่อยๆ เช่นกัน

"...จึงเริ่มพยายามชวนชวายเป็นพระพุทธรูป จงกำจัดเสนาของมัจฉุมารเหมือนนุกฤษฏ์ข้างประเสริฐ ย่ำยีเรือนไม้้อ ฉะนั้นผู้ใดไม่ประมาท เห็นแจ้งในพระธรรมวินัยนี้ ผู้นั้นจักละชาติสงสาร จักทำที่สุดทุกข์ได้..."

ในวันที่เดินทางไป มีพุทธศาสนิกชนชาวไทยนำภาพพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขึ้นไปประกอบพิธีสักการะด้วย ยิ่งความปลื้มปิติ ที่ได้เห็นถึงความจงรักภักดีของปวงชนชาวไทยต่อพระองค์ท่าน ขอพระองค์จงทรงพระเจริญพระพุทธเจ้าข้า

"...ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เปรียบเหมือนท่อนไม้ที่บุคคลขว้างขึ้นไปบนอากาศแล้ว บางคราวเอาโคนตกลงมาก็มี บางคราวเอาตอนกลางตกลงมาก็มี บางคราวเอาปลายตกลงมาก็มี ฉนั้นใด สัตว์ทั้งหลาย ผู้มีนิรวณคืออวิชชามีตัณหาเป็นเครื่องประกอบได้ เล่นไปอยู่ ท่องเที่ยวไปอยู่ บางคราวจากโลกนี้ไปสู่ปรโลกก็มี บางคราวจากปรโลกมาสู่โลกนี้ก็มี ฉนั้นนั่น เหมือนกัน ชื่อนั้น เพราะเหตุไร เพราะไม่เห็นอริยสัจ ๔..."

นาลันทา อยู่ห่างจากกรุงราชคฤห์ ๑๖ ก.ม. เป็นบ้านเกิดของท่านพระสารีบุตร และท่านพระมหาโมคคัลลานะ กับทั้งท่านพระสารีบุตรยังได้กลับมาปรินิพพานที่บ้าน

เกิดของท่านอีกด้วย นาลันทาเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่เคยรุ่งเรืองที่สุดในโลก มีนักศึกษาที่เป็นภิกษุจำนวนนับหมื่นรูป และมีอาจารย์สอนถึงราว ๑,๔๐๐ ท่าน แต่ถูกทำลายโดยกองทัพชาวมุสลิม คณาจารย์และนักศึกษาถูกฆ่าจนหมดสิ้น อาคารต่างๆ ถูกเผาทำลายทั้งหมด ปัจจุบันเหลือเพียงซากปรักหักพัง สะท้อนถึงความยิ่งใหญ่ในอดีต ที่พระเจ้าอโศกมหาราชทรงสร้างไว้ เพื่อเป็นอนุสรณ์สำหรับพระอัครสาวกทั้งสองท่าน คือ ท่านพระมหาโมคคัลลานะ และ ท่านพระสารีบุตร

"...เมื่อหมอที่จะเยียวยาความเจ็บป่วยมีอยู่ ถ้าไม่แสวงหาหมอนั้น ไม่ยอมให้หมอนั้นเยียวยาความเจ็บป่วย นั่นไม่ใช่ความผิดของหมอ เป็นความผิดของบุรุษนั้นแต่ผู้เดียว จันใด ก็ผู้ใดถูกความเจ็บป่วย คือกิเลส บีบคั้นหนัก ไม่แสวงหาศาสดาผู้ฉลาดในทางระงับกิเลสซึ่งมีอยู่ ก็เป็นความผิดของบุรุษผู้นั้นผู้เดียว ไม่ใช่ความผิดของศาสดาผู้จัดความเจ็บป่วยคือกิเลส ก็จันนั้นเหมือนกัน..."

สถานที่ต่อไปคือ ปาวาลเจดีย์ สถานที่ทรงปลงพระชนมายุสังขาร และ หลังจากนั้นอีก ๓ เดือน พระพุทธองค์จึงเสด็จดับขันธปรินิพพาน ที่เมืองกุสินารา

ปัจจุบัน ปาวาลเจดีย์ เหลือแต่ฐานซากอิฐและหินแข็งสีเทาฉ่ำวาวเป็นหลักฐานให้ได้ระลึกถึงการเสด็จพระดำเนินมาในสถานที่นี้เมื่อสองพันกว่าปีมาแล้ว

"...อยู่ไปโดยไม่รู้ว่า วันไหนจะมีความทุกข์อย่างมาก จะป่วยเจ็บไข้อย่างหนัก จะพิการ จะสูญเสียทรัพย์สมบัติหมด เมื่อไม่รู้สาเหตุ ความทุกข์ก็ย่อมมาก ถ้าสามารถเข้าใจกรรมซึ่งเป็นเหตุเป็นผล จะเห็นพระคุณของพระธรรม..."

สถานที่ต่อไปคือ ภูฏาคารศาลา ปามหาวัน พระพุทธรองค์เคยเสด็จมาที่เวสาลีหลายครั้ง แต่ครั้งจะประทับที่ภูฏาคารศาลา ปามหาวัน เป็นส่วนใหญ่ พระสูตรหลายพระสูตรเกิดขึ้นที่เมืองแห่งนี้ และที่ภูฏาคารศาลานี้เอง เป็นที่ที่พระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้พระนางมหาปชาบดีโคตมีเถรี พระน้านางของพระพุทธองค์ สามารถอุปสมบทเป็นภิกษุณีได้เป็นรูปแรกในโลก พร้อมทั้งบริวาร

เสาอโศกต้นนี้ เป็นเสาต้นเดียวที่มีสภาพสมบูรณ์ที่สุดในอินเดีย ที่ยังหลงเหลืออยู่ มีอายุถึงกว่า ๒,๓๐๐ ปี หัวเสาเป็นรูปสิงห์หมอบขนาดใหญ่ (ซึ่งต่างไปจากที่อื่นๆ ที่มักมีสิงห์สี่ตัว หันหลังชนกัน) สิงห์นี้หันหน้าไปทางทิศที่พระพุทธองค์เสด็จออกจากเมืองเวสาลีไป

ใกล้ค่ำแล้ว หนทางสู่เมืองปฏนะยังไม่สิ้นสุด สภาพถนนที่แคบในบางช่วงขรุขระ คละคลุ้งไปด้วยฝุ่นละออง ผู้โดยสารอย่างเราๆ กระดั่งกระดอนไปตลอดทาง ดูราวกับ ล่องลอยอยู่ในเทพวิมานเห็นปานนั้น

การเดินทางวันนี้ กว่าที่จะถึงเมืองปฏนะได้รับประทานอาหารมื้อเย็นได้ ก็เป็นเวลาค่ำมืดราวสามสี่ทุ่มถ้าจำไม่ผิด เนื่องจากระหว่างทาง รถติดยาวนาน แต่ก็เป็นที่ทดสอบที่ท่านอาจารย์ได้กรุณาฝากไว้แล้วก่อนไป แม้รถราติดขัดยาวนาน ก็ไม่เป็นอุปสรรคในการสนทนาธรรมบนรถ ด้วยกุศลผลบุญอันเราได้กระทำไว้แต่ปางก่อน ให้ได้มีท่านวิทยากรถึงสามท่านในรถของเรา ผลัดเปลี่ยนกันสนทนาธรรมไปจนตลอดทาง

"...ได้ยินว่า พระมหาจันทเถระได้ภาสิตคาถานี้ไว้ อย่างนี้ว่า การฟังดีเป็นเหตุให้การฟังเจริญ การฟังเป็นเหตุให้เจริญปัญญา บุคคลจะรู้ประโยชน์ก็เพราะปัญญา ประโยชน์ที่บุคคลรู้แล้ว ย่อมนำสุขมาให้ ภิกษุควรชองเสพเสนาสนะอันสงัด ควรประพฤติธรรมอันเป็นเหตุให้จิตหลุดพ้นจากสังโยชน์ ถ้ายังไม่ได้ประสบความสำเร็จในเสนาสนะอันสงัดและธรรมนั้น ก็ควรเป็นผู้มีสติรักษาตน อยู่ในหมู่สงฆ์..."

ขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกๆ ท่าน ครับ

